

نۆرەگاگەل

ئەمجد شاكەلى

لە دەسپېئىكى نۆفەمبەرى 2003 وە، جەلال تالەبانى، بووئە سەرۆكى ئەنجومەنى دەسەلات لە بەغدا. دەسگاگانى پراگەياندىن و میدياگانى يەكپەتە نىشتمانى كوردستان، يەكجار زۆر بە گرنىگىيە وە باسى ئەم پووداوە دەكەن و بە پووداویكى مېژووئى، نیوى دەبەن و كاتیكى زۆرى، هەوال و پىرۆگرامەكانیان، بۆ گوتار و دیدار و پەوتارەكانى جەلال تالەبانى، تەرخان دەكەن، كە ماشەللایان لى بېت، هېندە چپ و زۆرن، لە ژماردن و باسكرن نایەن. تالەبانیش، بۆ خۆی يەكجار بە جیددى و گرنىگىيە وە، پۆلى ئەو سەرۆكایەتییە، يەك مانگىيە، چوار حەفتەییە، سى پۆژییە پېشان دەدات و دەلیزیت و هېندە لېبراوانە و بە گەرمییە وە، خۆی بۆ ئەنجومەنى دەسەلات، تەرخان کردوو و بە پەروشییە وە یە هەلپەى بۆ دەدات، هەر دەلئى بۆ مەزگەوتى دەكات. هەرچى پراگەياندىن پارتىيى دیموکراتىيى كوردستانیش، بە پېچەوانەى ئەوانە وە، بە ساردییە وە، لە دیدى خەلکانى سەر بە يەكپەتە نىشتمانى كوردستانە وە، یا دەشى بگوتى وەك بىلایەنك، لەو پووداوە دەدوین. دیارە ئەم شېو هەلوئىست و پەوتارە، پاشتر، كە نۆرەى مەسعود بارزانى دىت و دەبیتە، سەرۆكى ئەنجومەنى دەسەلات، رېك بە پېچەوانە وە دەبیت و ئەوئى ئەمرو، پارتىيى لەگەل تالەبانیدا دەيكات، ئەودەم حیزبەكەى تالەبانیش، هەر بەو جۆرە، وەلامى سەرۆكایەتییەكەى بارزانى دەداتە وە. ئەدى چۆن، مەگەر كورد نەگوتوو: "جى سندان قوززەلقورته". پەيامنئىرى كەنالى كوردسات، پۆلى 2003/11/12، بە كامپرايەكە وە، بە نیو باژىرى هەولېردا دەگەرا و پرسیارى لە خەلك دەكرد، لەمەپ گرنىگى بوونى جەلال تالەبانى، بە سەرۆكى ئەنجومەنى دەسەلات، لە بەغداى پېتەخت، وەك خۆیان هەمووجارىك جەختى لە سەر دەكەن. ئەو خەلكەش، كە بیروپای خۆیان دەردەبىرى، هەموو پېیان باش و خوشبوو و بە گرنىگىيە وە باسى ئەو پووداوەیان دەكرد. پېموايە ئەوان، بى ئەوئى بىر لەو بەكەنە وە، كە بوونى سەرۆكىكى كورد، لە ئەنجومەنى دەسەلاتدا، چ دەگەپەنیت و كەلكى چى دەبیت، تەنى يەك شت و لەوان دەكات، كە وا بەزىن. ئەوئى كوردبوونى ئەو سەرۆكەيە و هېچى دیکە. من كارم بەو نىيە، ئەو خەلكە چەند بە گرنىگىيە وە، پېشوازىيان لە مەسەلەيەكى وەها کردوو و دەكەن و چۆنى هەلدەسەنگىن، بەلام ئەوئى بە لای مەنە وە سەیرە ئەوئى، كە حیزب و خەلکانى سەر بەو سەرۆكە، هېندە بە گرنىگى، بنۆرنە ئەو باسە و باسى ئەو بەكەن، كە كوردىك بووئە تە سەرۆكى ئەنجومەنى دەسەلاتى عىراق! سەرۆكى ئەنجومەنى دەسەلاتى عىراق، ئەگەر هەر بیستوپېنچەكەیان و يەك لە دووى يەكیش كورد بن، چى لە پەوشەكە دەگۆرپیت، ئەگەر ئەوان پەروشى يەكپارچەيى خاكى عىراق بن و لە عىراقیيەكان عىراقىتر بن! بريا ئەو پەروش و هەلپەيەى تالەبانى و سەرانى دیکەى كوردیش، كە نۆرەیان دەگاتى، بۆ يەك دەنگى و يەكەلوئىستى و يەكئامانجى و يەكخستەنە وە رېكخستەنە وەى مالى كورد و كوردستاناندىن پرسیارى كورد و لەتوپەتكردنى عىراق بووايە. هەرچى ئەنجومەنى دەسەلات و حوكومەتەكەيشیەتى، پېش هەر شنىك، بۆ خۆیان پاكەتیکى بۆش و بەتال و بى ناوہپۆكن و هېچیان تىدا نىيە و هەر هېچ نین و هېچ گرنىگىيەكیشیان نىيە و دەسگاگەلېكن، لە لایەن ئەمەریكا وە دانراون و بەرپۆدەدەبىرن. ئەنجومەنى دەسەلات، تەنى بۆ پارازندە وەى مېزى فەرمانرەوايى ئەمەریكا و بړىك رەوايەتیبیدان بەو فرمانرەوايیە، دانراوہ. ئەوئى گوندىي بېت و لە كوردستان، لە ئاوايیدا ژىابیت، هەندىك شارەزايى، لە چۆنیەتیی ئەنجامدان و بەرپۆدەبردنى هەندىك كارى پۆزانەدا هەيە. ئەگەر لە

گونديڭدا، ھەر مائەلەو يا ھەرچەند مال و چەند پەشەۋلاخچىيان ھەبوو، ئەوا دەكاتە ئەوھى، كە ئەو گوندە، دەبىي گاگەليان ھەبىت. گاگەل لە مانگا، گا و گۆلك پىنك دىت، لى ھەندىك جار كەر و جاش و ئەوانەيشى تىدەكەوئى. بۇ بردنى ئەو گاگەلە، بۇ دەرىي گوند و لەوھەرگە، دەبىي گوندييان، گاوانيان ھەبىت. گاوان، پۇژانە ئەو گاگەلە، دەباتە دەرىي گوند و ئىوارە، بە تىرى دەبىيئەتەوھ. گاوان، بىجگە لەوھى، پارەووپولئىك و بىژوئىك، بۇ ئەو كارەى وەردەگرىت، ھەك نەرىتئىك، ھەموو ئىوارەيەكەش، كە دىتەوھ نىو گوند، لە دەرگاي يەك بە يەكى مالانى گوند دەدات و بە دەنگىكى بەرز ھاوار دەكات و دەلى: مالاوا! ئىدى خەلكى مالەكە تىدەگەن و دەسبەجئ، يەك نانى بۇ دەبەن و ئەوئىش دەبىخاتە ئەو توورەكەيەوھ، كە بە شانىيەوھىيە. گاوان لە ھەر مائەلەو نانئىك وەردەگرىت. ئەگەر گوند گاوانى نەبىت، ئەوا خەلكى گوند، ئەو مالانەى، كە چىل و پەشەۋلاخچيان ھەيە، كارى گاوانىيەكە، لە نىوان خۇياندا دەبەشەوھ. ھەر پۇژەو يەكئىك، گاگەلى دى دەباتە دەرىي و لەوھەرگە. ئەو كارە پىي دەگوتئى: "تۆرەگاگەل"، واتە: ھەر پۇژى كەسىك، تۆرەى گاگەل لەوھەراندىيەتى و دەبىتە جىگرىي گاوان. ئەم ئەنجومەنى دەسەلاتەى بەغدايش، ھەر دەلىي تۆرەگاگەلى لاي خۇمانە، ھەر مانگى يەكئىك تۆرەگاگەلىيەتى و جىگرى گاوانە. ھەر مانگى يەكئىك، تۆرە سەرۇكىيەتى و كەسىش سەرۇكى تەواو نىيە و ھەموو ھەر جىگرى سەرۇكن. ئەوجا ئەگەر سەرۇكايەتئىيەك بەمجۆرە بىت، ئەمە ئەو ھەللا و بەزەمەى بۇ چىيە و بۇ دەبىي ھىندە گرنگ بىت و ھىندە باس بىت! ھەر پىش جەلال تالەبانى، ئىبراھىم ئەلجەغفەرى(ابراھىم الجعفرى) و ئەحمەد ئەلجەلەبى(أحمد الجلبى) و ئەياد ئەلجەللاوى (أبيادالعلوي)ش ئەو تۆرە گاگەلەيان ھات و لەكۆلى خۇيان كەدەوھ و ھىچ ھەللا و فەرتەنەيەكەشيان، نە كرد و نە بۇ كرا. ئەلجەغفەرى(الجعفرى)، يەكەم كەسىش بوو، كە تۆرەگاگەلى بەرکەوت و بۇ ئەو، وەھا كارئىك، ئەزمونئىكى زۆر نوئى بوو، لى زۆر ئارام و بىدەنگانە بەسەرى برد. مەن ھىچ جۆرە ئىرەبىيەك، نە بە جەلال تالەبانى و نە بەوانەى پىش ئەو و نە بەوانەى دواى ئەوئىش، كە تۆرەگاگەليان دىت نەبەم، وەلى ئەوھم لا پوونە، كە ئەوھى سىياسەت دەكات و بە تەماى كورسى و پلە و پاىە و ناو و دەسەلاتە، ئەگەر ئاورئىك لەوانەى پىش خۇى بداتەوھ، ھەرگىز تووشى نەرجسىيەت نابىت و تاووسەرەوتار ناكات و ھەمووى ھەر پى ھىچ دەبىت. دەسەلات و كورسىيەك، بۇ ھۆلكۆ، ئەتاتورك، ھەمەرەزاشا، جەمال عەبدوئناسر، ستالين، ھىتلەر، مۆسۆلىنى، فرانكۆ، لىئىن، ماوتسىتۇنگ، دىگۆل، ناپۆلىۆن، چاوجىسكۆ، ھىلاسسىلاسى، ئەنوەر خواجە، عىدى ئەمىن، پىنۇشى و سەددام حوسەين نەما و ماپەپوچ بوو، دەبىي بۇ ئەوانەى عراق، كە لە رىز وەستاوون و لە رىز وەستاون، بۇ ئەوھى تۆرەگاگەلىيەكەى خۇيان بەجىبگەيەنن، چى پى بىت!.

2003/11/16